Europeiska unionens
officiella tidning

SV
C-serien

C/2025/3474

16.7.2025

Europeiska regionkommitténs resolution om halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken 2021–2027

(C/2025/3474)

Europeiska regionkommittén har antagit denna resolution

— med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artiklarna 164, 174, 175, 177, 178 och 307,

— med beaktande av meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – En moderniserad sammanhållningspolitik: Halvtidsöversyn – COM(2025) 163 final,

— med beaktande av förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) 2021/1058 och (EU) 2021/1056 vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar i samband med halvtidsöversynen – COM(2025) 123 final,

— med beaktande av förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/1057 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) vad gäller särskilda åtgärder för att hantera strategiska utmaningar – COM(2025) 164 final,

— med beaktande av Europeiska regionkommitténs befintliga ståndpunkt, som särskilt kommer till uttryck i yttrandet ”Översyn och förslag till revidering av den fleråriga budgetramen 2021–2027”, resolutionen om regionalt krisstöd för återuppbyggnad och Ejflu-åtgärder för att bistå medlemsstater som drabbats av naturkatastrofer och yttrandet ”En förnyad sammanhållningspolitik efter 2027 som inte lämnar någon utanför”, och

av följande skäl:

— Enligt den rättsliga ramen för sammanhållningspolitiken ska halvtidsöversynen ske på grundval av de bedömningar och förslag om tilldelning av flexibilitetsbelopp som ska lämnas in senast den 31 mars 2025, och de förvaltande myndigheterna har redan lämnat in sådana bedömningar och förslag på denna grund.

— Sammanhållningspolitikens främsta uppgift är att stärka den territoriella, ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU i enlighet med artikel 174 i EUF-fördraget. Vid eventuella åtgärder för att omfördela sammanhållningspolitiska medel måste man ha detta mål i åtanke och åtgärderna får inte minska sammanhållningspolitikens möjlighet att uppnå sina långsiktiga mål.

— Principerna om delad förvaltning, flernivåstyre, partnerskap och den platsbaserade strategin är sammanhållningspolitikens hörnstenar. Alla direkta eller indirekta åtgärder som innebär att sammanhållningspolitiken centraliseras måste därför bestämt förkastas.

— Medlagstiftarna har bett ReK att lägga fram sin ståndpunkt inom mycket korta tidsfrister som inte gör det möjligt för ReK att utarbeta ett yttrande, utan endast lämna sitt svar i form av denna brådskande resolution.

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKTER:

1. Europeiska regionkommittén (ReK) håller med kommissionen om att det behövs stöd till både pågående och framväxande EU-prioriteringar, såsom konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen, försvar, bostäder till överkomlig kostnad, energiomställning, vattenresiliens och de särskilda utmaningar som EU:s östra gränsregioner står inför. ReK välkomnar ambitionen att öka investeringarna i dessa brådskande prioriteringar och uppskattar förslagets frivilliga karaktär.

2. Sammanhållning är ett centralt mål som fastställs av fördragen och de sammanhållningspolitiska programmen för 2021–2027 stöder redan investeringar på många av dessa områden samt andra EU-prioriteringar. Ytterligare investeringar inom ramen för sammanhållningspolitiken är under utarbetande. Tidsfristen för att lämna in bedömningar och förslag avseende den slutliga tilldelningen av flexibilitetsbeloppet inom ramen för halvtidsöversynen av dessa program har redan löpt ut.

3. ReK välkomnar den nya möjligheten att med hjälp av Eruf stödja projekt för att fasa ut fossila bränslen från stora företag. Vi ser också positivt på att villkoren för stöd från Fonden för en rättvis omställning (FRO) till projekt som genomförs av stora företag blivit mer flexibla, med tanke på de spridningseffekter avseende den regionala innovationen och de nya arbetstillfällen som dessa företag kan skapa, men även den inverkan som dessa projekt kan ha när det handlar om att minska utsläppen av växthusgaser i våra regioner. Vi välkomnar även att det ges möjlighet till fler åtgärder inom ESF+ för att anpassa arbetstagare och företag till de nya industriprocesser som hänger samman med utfasningen av fossila bränslen i produktionskapaciteten och utvecklingen av kompetens på säkerhets- och försvarsområdet.

4. Kommittén uppmanar därför kommissionen att utan dröjsmål gå vidare med halvtidsöversynen av de program för vilka bedömningar och förslag redan har lämnats in, i syfte att undvika att genomförandet försenas. Detta får inte påverka de förvaltande myndigheternas möjlighet att lämna in ytterligare programändringar på grundval av eventuell reviderad lagstiftning, om de beslutar att göra detta.

5. ReK noterar att kommissionens förslag inte medför någon ny eller ytterligare finansiering för de fastställda prioriteringarna, utan eftersträvar en omfördelning av belopp som redan öronmärkts för regioner inom ramen för Sammanhållningsfonden, Eruf, FRO och ESF+, antingen inom de sammanhållningspolitiska programmen på grundval av en annan eller en mer förmånlig uppsättning regler eller till centralt förvaltade instrument.

6. Kommittén uppmanar därför kommissionen att snarast möjligt föreslå ytterligare resurser till dessa nya och dagsaktuella EU-prioriteringar genom att se över de nationella planerna för återhämtning och resiliens eller besluta om ytterligare finansiering inom ramen för program med delad förvaltning, vilket var fallet med återhämtningsstödet för sammanhållning och till Europas territorier (React-EU). De nationella planerna för återhämtning och resiliens måste ses över, även delmålen, särskilt i länder där de är för ambitiösa. Europeiska revisionsrätten påpekar bland annat i sin rapport att delmålen i enskilda medlemsstater är inkonsekventa.

7. Kommittén upprepar sin ståndpunkt att den framtida fleråriga budgetramen bör utformas på ett sätt som säkerställer flexibilitet och smidighet inom alla pelare och förvaltningsmetoder i händelse av nya prioriteringar och situationer som kräver brådskande åtgärder, bl.a. genom att en större krisfond och en allmän flexibilitetsreserv för kriser integreras i den fleråriga budgetramen redan från början.

8. ReK varnar för att de ändringar som kommissionen föreslår, inbegripet en obegränsad omfördelning av medel och en mer gynnsam behandling av projekt inom ramen för nya prioriteringar jämfört med befintliga medfinansieringsnivåer, skulle kunna leda till en situation där det finns en mycket obalanserad tillgång till resurser mellan nya och pågående prioriteringar. Detta kan innebära att de förvaltande myndigheterna och stödmottagarna saknar nödvändiga medel för att uppfylla sina åtaganden och förväntningar.

9. Vi noterar att förslaget kan påverka de totala investeringarna i EU på grund av möjligheten att tillämpa en medfinansieringssats för EU på 100 % i stället för en sats på mellan 40 % och 85 %. Kommittén medger dock att en högre medfinansieringssats för regioner med ansträngt budgetläge är av yttersta vikt för att upprätthålla EU-stödet på en hög nivå.

10. ReK inser att det finns en vilja att stimulera investeringar men understryker att en ökning av medfinansieringen till 100 % för alla regioner främst kommer att hjälpa de mest utvecklade regionerna och avleda ekonomiskt stöd från mindre utvecklade regioner.

11. Kommittén uppmanar medlemsstaterna att säkerställa fortsatt nationell medfinansiering och att bibehålla den totala investeringsnivå i regioner och kommuner som ursprungligen planerats. Eventuella ändringar av programmen som påverkar deras anslag bör endast göras med de lokala och regionala partnernas samtycke, i enlighet med principerna om partnerskap och flernivåstyre.

12. Vi noterar att förslaget innebär en betydande uppmjukning av reglerna enbart för de prioriterade områden och särskilda program som går med på att överföra minst 15 % av anslagen till de fastställda prioriteringarna. Detta kan leda till ökad komplexitet, där prioriterade delar inom samma program genomförs enligt olika regler. Förslaget kan också innebära ett långsammare genomförande. Det finns även risk för att detta kan leda till ändringar som inte bara motiveras av de lokala och regionala myndigheternas förmåga att bidra till EU:s prioriteringar utan även av att reglerna blivit enklare. Med tanke på programperiodens långt framskridna skede och den höga nivån på resursåtagandena uppmanar vi kommissionen att överväga en minskning av den för närvarande tillåtna överföringen på 15 % av programanslagen, och föreslår att en sådan gräns också bör ta hänsyn till de justeringar som föreslås i de halvtidsöversyner som redan lämnats in, förutsatt att de överensstämmer med EU:s nya prioriteringar.

13. ReK uppmanar därför rådet och Europaparlamentet att i egenskap av medlagstiftare införa tydliga skyddsåtgärder för att minska dessa risker genom att ta bort falska incitament och ta tillvara möjligheten i detta lagstiftningsförslag att få till stånd en verklig förenkling och flexibilitet för alla EU-regioner samt att se till att de förenklade reglerna inte uppmuntrar till att medel avleds från långsiktiga mål för hållbar utveckling eller undergräver projektens miljömässiga och sociala integritet.

14. Vi håller med om att investeringar i stora företag är viktiga för att stärka konkurrenskraften, försvaret och utfasningen av fossila bränslen, eftersom de styr forskning, innovation, kunskap och tekniköverföring till andra företag i deras värdekedja, inbegripet i energiintensiva industrier som står inför betydande omställningsutmaningar.

15. I linje med kommitténs resolution ”Europeiska regionkommitténs prioriteringar för 2025–2030” understryker vi den viktiga roll som små och medelstora företag, familjeföretag och enskilda företagare spelar för en hållbar sysselsättning i våra lokalsamhällen. Deras roll i leverans- och värdekedjorna för större företag i ekosystemet är av stor betydelse. Mot bakgrund av den senaste tidens erfarenheter i ett antal regioner, städer och kommuner ser kommittén med oro på att vissa investeringar som kan göras inom teknik och andra områden kan få negativa konsekvenser för EU:s strategiska oberoende.

16. ReK beklagar att det inte har gjorts någon konsekvensbedömning eller någon annan bedömning av de eventuella territoriella konsekvenserna.

17. Kommittén betonar att sammanhållningspolitiken i dag och i framtiden måste genomföras med beaktande av principen om aktiv subsidiaritet och med vederbörlig hänsyn till principerna om decentralisering, flernivåstyre och partnerskap.

Bryssel den 15 maj 2025.

Kata TÜTTŐ

Europeiska regionkommitténs ordförande